

תמי אילון

הצגה

תמרור אזהרה?

באחד הימים, אחרי שתגמור לארוז לילדים את הכריכים, אתה תשלח אותם לבייבי סטר הקבוע שלהם, בין 8 כבוקר ל-2 אחריי הצהריים. שם, מאחורי הרוכן, יחכה להם המורה צעיר וחיינני. הם, מצידם, יתייצבו בצד הנכון של השולחן, ובקול ילדתי ישימו תפילת-שח"רית.

אחרי דגימרא אחד, ייכנס לכיתה המורה לטבע. הם יעמדו כהרגלם, אך לפני שיישבו לשי"עור נוסף, הוא יאסוף אותם וייקח אותם החוצה. שם, בשרה, הוא יספר להם, בסודי-סודות, שמצ"ם אמיתי, השורשי, הוא מהקוף. הם יגחכו קלות ממבוכה, והוא, נישא על כנפי האקסטזה, יוסיף ויתאר להם את התפתחות האבולוציה. כך יודע לצאצאיו הרכים, שבין הקוף לאדם המודרני, ע"טה הגלימה השחורה, היו גם שלב-ביניים. היה אדם אחר, חילוני, היתה טלוויזיה, הקרינו סרטים, היה תיאטרון, והיתה מוסיקה אחרת, לא רק זו של בתי-התפילה.

הם, הילדים, יחזרו הביתה ויספרו לך את החישוב, וכמוהם יעשו גם חבריהם לכיתה. למחרת יתאספו ההורים בחצר בבית-הספר, וידרשו להוקיע את המסית. — — —

האם ראית כבר בדימויך תסריט דומה? האם השתלשלות הוויזינאים והריתיות הקנאית על המ"דינה והעולם מפחידה אותך? האם העסקת את עצמך בשאלה לאן ואיך ייראה החינוך, שינוהל בידי המפלגות הדתיות?

האם האזנת כחרדה לתשרי-הבחירות של ש"ס בטלוויזיה? — — —

בתיאטרון חיפה כטוחים שלא. ולכן, כרי להב"היר לך את גודל הסכנה הצפויה, הם מעלים עכ"שיו הצגה חדשה בשם 'מישפט הקופים'.

המחזה נכתב על-ידי גרוס לורנס ורוברט א' לי, והוא משחזר מישפט שנערך בארצות-הברית ב'

1925. מורה הועמד לדין על שלימד בכיתתו את תורת-האבולוציה של צ'ארלס דארווין, בניגוד לחוקת-המדינה, שאסרה על הוראת תורות הסותרות את גירסת התנ"ך לבריאה, והמלמדות שמר צא האדם מהקוף.

המחזה הוא עיבוד חופשי לאותה פרשה. הוא מתרחש בעיירה דימוינית. שני פרקליטים נוד"ים, האחד סגני-הנשיא השמרן, והשני עורך-דין הידוע כמאבקי למען תורת-המחשבה, מתעמתים במישור המישפטי. במקביל חושפים אנשי-הע"יירה, וברשותם הכומר, את פרשת אהבתו של המורה-הנאשם לבתו של המטיף הקנאי.

הקהל בהצגה "משחק" את חברה-המושבעים. בסוף מורשע המורה ונקנס בקנס סימלי של 100 דולר. אך כאשר הוא מנסה לעזוב את העיירה צרים עליו תושביה, והמסך יורד — — —

כרפיה-השכר, שניתנו על-ידי תיאטרון חיפה, כתוב: "פרטי הוויכוח על חרות-המחשבה והירי"בות בין קידמה לשמרנות מפתיעים באקטואליה שלהם, ומשמים תמרור-אזהרה גם כאן ועכשיו." תמרור-אזהרה שכזה, כלב חיפה החילונית, בהצגה שהוצגה במוצאי-שבת, היה עשוי לזרוע פחד ואימה. אבל תחת אלה מצאנו קהל מנומס, מגיב כאיפוק מרוחק, באנינות פסכודאינטלק"טואלית.

שוב מוכח עד כמה קשה לתיאטרון אקטואלי, במרומו, לעורר פחד במציאות וזרועת-אימה כמו זו שלנו.

אחרי ששמענו את המישפט "אשה ספרדיה, המנסקת ספר-תורה, שווה 40 פרופסורים באוני"ברסיטה, הטוענים שמוצא האדם מהקוף, ואנו יורעים אותו בעל פה, האם יכול הרעיון של איסור לימוד האבולוציה באיוו ארץ רמיונית ב-1925 לזעזע אותנו? האם הסכיר המחזה את התופעה של ההקצנה,

מחזה דהפרי

שחקנים אברורדה והרפז, ב"מישפט הקופים"

הסבר רגשי או פילוסופי, עמוק מזה שאנו שומ"עים, קוראים ורואים כאמצעי-התיקשורת?

מכיוון שלכל השאלות קיבלנו תשובות של"יות, תהינו עד כמה יש צידוק למחזה כזה, שהוא "אקטואלי", אך מאורעותיו נותרים חיוורים לע"מת הדראמות האמיתיות המתרחשות בחיים, שע"ליהן הוא אמור לרמוז.

אי"ן זה ברור שיש תשובה חד-משמעית לתהיות אלה.

התיאטרון נראה במציאות של ימינו כמו מש"הו המנסה לרדוף ולהשיג את ההתרחשויות הא"מיתיות, תחת להסכיר, להתריע, להכביר אותן.

הערוכה

יש סכס אחר

מדרגות-הבטון היצוקות, מאורות באור של מנורה חשופה אחת, מובילות אל מרתף של אולם תעשייתי גדול. למרות שעל קיר-הבטון כתוב בכתב-יד פזור "לתערוכה", אתה יורד לאט, בחשש, מתלבט האם זה יכול להיות במקום כזה, שואל את עצמך אם ימצא שם משהו מלבדך, שואל את עצמך אם אין זו איזו שהיא תרמית, ושם למטה מחכים לך אנשי העולם התחתון, עורכים לעצמם איזו בדיחה פרטית.

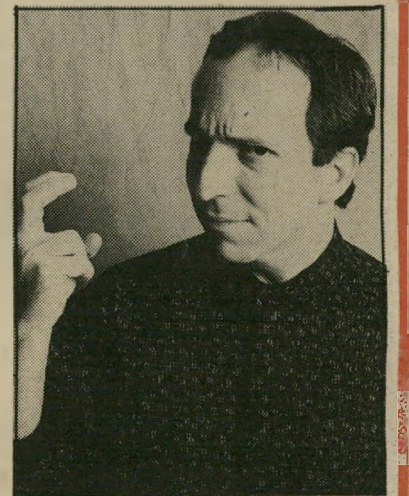
בסוף המדרגות משתרע מיסדרון אפל, וקר"י אור אדומה מהבהבת בקצהו, מראה את הדרך, כמו במשל של אפלטון. אתה נכנס לאולם התעשייתי האפיל-למחצה ועומד משתאה. האולם מחולק בניילון שחור לחללים קטנים. אתה עדיין אינך יודע מה יש בהם, אבל ברור לך שיש שם משהו, מפני שקומץ אנשים מציצים מ"כעד לסדקים ומשמיעים קולות-התפעלות וצע"קות יקרבות משונות.

"תראה, תראה, איזה מגניב!" צוחקת מחומצנת שמנמנה במיני צמוד, שירדה לראות את התער"ר כה ולשאוף קצת אוויר באמצע ריקוד כפאפ הזמן האמיתי הנמצא מעליך.

היא

רוצה להתחתן!

מוטב מאוחר מאשר אף-פעם לא. עכשיו גם לדני סנדרסון יש "מועדון מעריצות". הן מגיעות להופעות כמעט קבוע. את זה אפשר היה להבין מהעובדה שבשעת-ההופעה הן החליפו חוויות על ההופעות הקודמות. אחת מהן אף ציינה, שהפעם הוא דיילג על

דני סנדרסון: שפע של בדיחות

איזה קטע. הן ניהלו ביניהן חיי-קהילה ערים, ציחקו וציחקוקים דקים מהבדיחות עוד לפני שהוא הגיע לפואנטות.

סנדרסון מספק להן ולקהל שפע של בדי"חות וערכונים. הוא מחקה דמויות ישר"אליות טיפוסיות, מהטייס המאצ'ו ועד לנ"גו. לקראת האמצע הוא מביט בצוותא הע"מסה באדם ואומר: "אולי הגיע הזמן שני עשה הכרה? אני אספר על עצמי, ואתם תספרו לי על עצמכם. כל אחד יקום למי התור ויספר משהו אישי." הקהל מגיב בש"אות צחוק. אבל המעריצות תופסות את זה ברצינות. "אני רוצה להתחתן אותך", אומ"רת צעירונה, 15 גו. "אתה אמנם לא חתיך, אבל העיקר שתהיה תמיד כל-כך מצחיק."

אירועים ואנשים

פיקולו הבורגני

אילו תלי-אביב היתה פאריס, או ככיכר"דיזנגוף היו יורקיאש, אקרובטים, קוסמים, רקדני-ברייקדאנס, קוראי כפ"ייד ולהוטוטנים למי"ניים.

אבל תלי-אביב היא לא פאריס, ולגו יש פיקולו. פיקולו מעטר כבר זה זמן רב את רחוב-דיזנגוף. במקום שבו תרבות-הרחוב היא בחיתוליה, הוא תופעה. לפעמים עוצרים לידו. מסתכלים בס"קרנות, לפעמים בכו, האומר "ילד, תלך לעבוד במקום רציני!" ולפעמים פשוט עוצרים כדי למרודן עגיל. אם יש מזל, יוצאת מזה פרנסה.

פיקולו: "כן, אני עובד ברחוב, כמו פקיד שע"ר בד בבנק. מה שיש לי נמצא בכיסים. תנערי אותי, כמה שקלים שיפלו, זה כל הרכוש שלי, ומזה אני חי."

לפני 17 שנה הגיע פיקולו ארצה מגרוזיה. הוריו התיישבו בלוד והוא, כיאה לילד מבית רתי, נשלח ללישיבה, תוכנית-תימים.

"חמש שנים הייתי בתומכי תמימים. אני חושב שהשם מתאים. ילד רתי הוא כאמת תמים, תמים מאוד. אני זוכר כשבפעם הראשונה, בגיל 12, ראיתי ילדה עירומה, נבהלת. חשבת שמשהו אצלי לא בסדר. שמה שיש לי שם בין הרגליים, זה גידול.

"רק יותר מאוחר הבנתי שיש דברים שלא מספרים לנו עליהם, שם בלישיבה. היתה לי ההר"גשה שאני רוצה לשנות משהו בחיים. אבל לא

פיקולו: "מה שיש לי בין הרגליים, זה גידול!"

רציתי להכאיב להורים שלי. ידעתי שאני הולך להתקלל, וביקשתי לעבור לפנימייה." את הפנימייה הוא עזב בגיל 17 ומאז, בעצם, הוא מסתובב. עד הצבא הוא הצטרף לחבורה בלוד. מיישגש ראשון עם עולם-הפשע.

"זאת היתה תקופה קשה, הרבה דברים קרו אז, את רובם אני מעדיף לשכוח. אבל עד היום אני יודע שיש לי משיכה לעולם-הפשע. אני אף פעם לא אגנוב שום-דבר, אפילו לא קופסת-סיגריות, כי אני צריך לשמור על עצמי."

אחרי התקופה בלוד, פיקולו התגייס לצבא. הוא השתחרר אחרי שנתיים. "לא התאים לי הקטע

הזה של הצבא. ככל פעם היו מעבירים אותי ממקום למקום, מתפקיד לתפקיד, כמעט בכל יום הייתי חוטף תלונה."

עם השיחרור מהצבא, הוא גם השתחרר סופית מהשריד האחרון שהיה לו מהבית, הכיפה. הוא הסתובב בארץ עם שקשינה וחבורה קטנה של אנשים. עברו מפסטיבל לפסטיבל, חיו את חיי הרגע, חיים של אידאולוגיות נאיביות, סכס ומסיקה.

תוך כדי סיבובים הוא מצא את עצמו עם ידידה במאהל ברזי ליד בארישבע, מצטרפים ל"חמו"לה" ויוצאים כל יומיים לרעות את הערר. "הבר"ד ויום הם הפריקים הכי אמיתיים שיש!" התקופה הזאת נגמרה כשהוא חזר לתלי-אביב.

כיום הוא "בורגני". שכר הדר בעיר, עם עוד כמה שותפים. כל יום יוצא לעבודה, ובליילה מב"לה במועדונים. כשניגשתי אליו ואמרתי שאני רוצה לדבר א"י, תו, הוא הסתכל עליי בחשדנות. "את מהיתות? אני לא יודע לדבר. באיזה עיתון את?"

"העולם הזה" ענית. "לא מכיר. אני לא חזק בעיתונים. אני נרקומן של פילוסופיה, לא קורא עיתונים."

אחרי שיחה ארוכה פגה החשדנות. בסיום שאלתי: "מה תעשה, פיקולו, כשתהיה גדול?" "אולי אני אעזוב את הבורגנות, ואחזור לטייל עם החברים שלי, אנשי-המערות."